

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**  
**КЛІНІЧНА АНАТОМІЯ ТА ОПЕРАТИВНА ХІРУРГІЯ З ОСОБЛИВОСТЯМИ**  
**ДИТЯЧОГО ВІКУ**

Спеціальність: **І2 «Медицина»**  
Освітньо-професійна програма: **Медицина**  
Код компонента в освітній програмі: **ОК 20**  
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**  
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**  
Рік навчання: **2**  
Семестр(и): **І (осінній), ІІ (весняний)**  
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**  
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**  
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**  
Підсумковий контроль: **диф. залік**  
Пререквізити: **ОК 11, ОК12, ОК17**

Кафедра/підрозділ: **кафедра анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії, пр. Незалежності, 12**

Керівник освітнього компонента: доц. **Коновал Наталія Станіславівна**,  
email: [ns.konoval@knmu.edu.ua](mailto:ns.konoval@knmu.edu.ua)

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):  
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=471>

**ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

Клінічна анатомія та оперативна хірургія з особливостями дитячого віку – прикладна наука, яка ґрунтується на використанні теоретичних питань та методів дослідження нормальної анатомії людини з використанням як класичних, так і сучасних методів дослідження в сфері клінічної медицини, вивчає топографію внутрішніх органів та структур та орієнтується на обґрунтування доступів до внутрішніх органів та структур та технологію оперативних втручань на них з метою усунення або корекції хірургічної патології.

Навчальна дисципліна “Клінічна анатомія та оперативна хірургія з особливостями дитячого віку” викладається для студентів другого курсу педіатричного факультету протягом одного семестру. На вивчення навчальної дисципліни «Клінічна анатомія та оперативна хірургія з особливостями дитячого віку» відводиться 3,0 кредити ЄКТС - 90 годин (40 годин аудиторних і 50 годин самостійної роботи студента).

**МЕТА КУРСУ:** оволодіння систематизованими знаннями з будови тіла людини в різних ділянках та формування практичних умінь топографо-анатомічного виконання оперативних доступів та оперативних прийомів; знайомство з принципами хірургічних методів лікування.

**РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**

Здобувач освіти має знати:

- загальний принцип пошарової будови тіла людини;
- клінічну анатомію ділянок тіла людини;
- клінічну анатомію внутрішніх органів людини;
- клінічну анатомію клітковинних просторів, судинно-нервових пучків;

- вікові та індивідуальні особливості будови, форми, топографії та синтопії внутрішніх органів та інших анатомічних утворень;
- основні принципи та техніку використання хірургічних інструментів;
- принципи первинної хірургічної обробки ран;
- основні етапи найпростіших оперативних втручань;

### **ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

#### **Перелік тем лекцій (10 год.):**

1. Введення в клінічну анатомію та оперативну хірургію.
2. Клінічна анатомія і оперативна хірургія мозкового і лицевого відділів голови. Особливості у дітей.
3. Клінічна анатомія і оперативна хірургія ділянок та органів шиї та стінок грудної клітки. Особливості у дітей.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія легень і органів середостіння, серця і навколосерцевої сумки. Особливості у дітей.
5. Клінічна анатомія і оперативна хірургія передньо-бічної стінки живота та органів черевної порожнини. Особливості у дітей.

#### **Перелік тем практичних занять (30 год.):**

1. Вступ в клінічну анатомію та оперативну хірургію. Хірургічний інструментарій і апаратура для зшивання. Первинна хірургічна техніка.
2. Клінічна анатомія і оперативна хірургія ділянок черепно-мозкового відділу голови і змісту порожнини черепа. Особливості у дітей.
3. Клінічна анатомія лицевого відділу голови. Операції при гнійно-запальних процесах на обличчі. Особливості у дітей.
4. Клінічна анатомія ділянок шиї. Трикутники, фасції, клітковинні простори шиї. Оголення і перев'язка зовнішньої та загальної сонних артерій. Особливості у дітей.
5. Клінічна анатомія і оперативна хірургія органів шиї. Трахеостомія. Особливості у дітей.
6. Клінічна анатомія і оперативна хірургія стінок грудної клітини, грудної залози. Особливості у дітей.
7. Клінічна анатомія і оперативна хірургія легень, плеври, органів переднього та заднього середостіння, серця і перикарда. Особливості у дітей.
8. Клінічна анатомія і оперативна хірургія передньо-бічної стінки живота. Хірургічна анатомія і оперативне лікування пахвинних, стегнових, пупкових гриж та гриж білої лінії живота. Особливості у дітей.
9. Клінічна анатомія верхнього і нижнього поверху черевної порожнини. Особливості у дітей.
10. Операції на органах черевної порожнини. Кишковий шов. Ушивання ран та резекція тонкої кишки. Апендектомія. Особливості у дітей.
11. Операції на шлунку, на печінці, жовчному міхурі та селезінці. Особливості у дітей.
12. Клінічна анатомія і оперативна хірургія поперекової ділянки. Особливості у дітей.
13. Клінічна анатомія і оперативна хірургія стінок та органів таза. Особливості у дітей.
14. Клінічна анатомія і оперативна хірургія судин і нервів верхньої та нижньої кінцівок. Особливості у дітей.

#### **Перелік тем самостійної роботи студента (40 год.)**

1. Клінічна анатомія утворень очеревини.
2. Топографічне обґрунтування хірургічного лікування панкреонекрозів.
3. Клінічна анатомія печінки.
4. Клінічна анатомія фасцій та клітковинних просторів шиї.
5. Клінічна анатомія грудино-ключично-соскоподібної ділянки.

6. Катетеризація підключичної вени.
7. Вади розвитку серця. Ендоваскулярні методи лікування.
8. Резекція легень.
9. Лапароскопічні способи лікування гриж. Холецистектомія. Апендектомія.
10. Травми грудної клітини.
11. Сучасні методи видалення гриж.
12. Пневмоторакс.
13. Операції на серці (Екстракорпоральний кровообіг).
14. Операції на лицевому відділі голови.
15. Інтубація трахеї.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

**Консультації:** онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

**Методи навчання:** лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

### ОЦІНЮВАННЯ

**Поточна навчальна діяльність (ПНД).** Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять ([https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_vidprac\\_zaniat.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf)).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

**Індивідуальні завдання (ІЗ)** оцінюються до 10 балів.

**Підсумковий контроль.** Умовою допуску до ДЗ є набрання 70 балів ЗНД. ДЗ складається із 5 питань: клінічної ситуації, трьох теоретичних питань та практичного навичку.

**Оцінка з дисципліни (ОД).**  $ОД = ЗНД + ДЗ$ .

**Оскарження результатів підсумкового контролю** проводиться у встановленому в ХНМУ порядку ([https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_apel\\_kontrol.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf)).

### ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**Рекомендації щодо роботи на курсі:** брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

**Відвідування занять.** Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до

Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять ([https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_vidprac\\_zaniat.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf)).

**Академічна доброчесність.** ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку ([https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_ad-1.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf)).

**Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту** допускається лише з дозволу викладача.

**Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.** Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

**Час відповіді викладача:** 24 години.

#### **Технічні вимоги до роботи на курсі:**

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

**Технічна підтримка:** АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

#### **РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА**

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Т1: підручник / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, С.М. Білаш [та ін.]; за ред. В.І. Півторака, О.Б. Кобзаря. - Вінниця: Нова Книга, 2021. – 568 с.
2. Ахтемійчук Ю.Т., Ю.М. Вовк, С.В. Дорошенко; О.Б.Кобзар; М.П.Ковальський; Л.Первак; В.І.Півторак; К.О.Прокопєць; Н.Ю.Радомська; О.А.Радомський; М.В.Пархоменко; Т.Т.Хворостяна //Оперативна хірургія і клінічна анатомія - Київ, ВСВ "Медицина", 2018. – 504 с.
3. Короткий курс топографічної анатомії та оперативної хірургії: навчальний посібник. /Півторак В.І., Кобзар О.Б., Шевчук Ю.Г. - Вінниця. Нова книга, 2015,- 224 с.
4. Короткий курс клінічної анатомії та оперативної хірургії: навчальний посібник / В.І.Півторак, О.Б.Кобзар, Ю.Г.Шевчук. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 224 с.
5. Півторак В.І., Проніна О.М., Вовк Ю.М., Гнатюк М.С., Антіпов М.В. та інш. Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та ший: (Підручник ) - Вінниця: Нова Книга, 2016. – 312 с.
6. Неттер, Френк Г. Атлас анатомії людини з латинською термінологією: переклад 7-го англ. вид. / Френк Г. Неттер; наук. ред. укр. вид.: Л.Р. Матешук-Вацеба, Л.Ю. Смольська, Д.Ю. Коваль-Гнатів, К.: ВСВ «Медицина», 2023-655 с.

Зав. кафедри анатомії людини,  
клінічної анатомії та оперативної хірургії

Ігор КОЛІСНИК